

העותרת: נ' י'
מר ח' xxx

המשיבים: 1. הנהלת בתי המשפט
2. שרת המשפטים, גבי ציפי לבני
3. שר הרווחה, מר מאיר כהן

באמצעות פרקליטות המדינה
אשר כתובתו לצורך המצאת כתבי בי-דין
רח' צאלח א-דין 29 ירושלים
טל': 6466550 - 02 פקס: 6466780 - 02

עתירה למתן צו על תנאי

בית המשפט מתבקש לתת צו על תנאי זמני וקבוע נגד המשיבים הנהלת בתי המשפט, שרת המשפטים, ושר הרווחה, שיבואו וייתנו טעם:

- א. מדוע לא ייפסק לאלתר השימוש **במבחני מסוגלות הורית** להורים גרושים ופרודים כאשר מדובר בתיקי משמורת והסדרי ראייה,
- ב. מדוע כופים המשיבים, על גברים וגם נשים לממן מכספם עלויות בדיקות מסוגלות הורית שעלותם 30,000 ₪, ומנין הסמכות לכפות עלויות אלה על הורים, לאור קיומם של תעריפי חשכ"ל בעלות של כ 1,600 ₪.
- ג. מדוע כופה משרד הרווחה על גברים וגם נשים לממן מכספם עלויות "טיפולים" ו"הדרכות", טיפולים שעלותם מרוששת את ההורים, ומנין הסמכות לכפות עלויות אלה על הורים.
- ד. מדוע המשיבים כובלים את ההורים למכון אבחון אחד, אשר זוכה מן ההפקר וצובר מאות אלפי שקלים מההפניות של פקידות הסעד, ללא אפשרות לבחור במכון הזול ביותר, ומדוע לא מתקיים שימוע באמצעות הוכחות מדוע בכלל יש צורך להזמין דו"ח מסוגלות הורית.

ה. מדוע המשיבים מעולם לא גיבשו כללים אחידים לשימוש במבחני מסוגלות הורית.

בית המשפט מתבקש לתת צוו על תנאי זמני נגד המשיבה 1 לאסור עד להוראה אחרת על שימוש במבחני מסוגלות הורית בכל תיקי המשמורת והסדרי ראייה, ובסיום הדיון בעתירה להפוך את הצוו לצו קבוע.

ואלה הנימוקים:

1. העותרת אמא לקטין, כיום בן 9. בשנת 2008 נחתם הסכם משמורת יחידה לעותרת והסדרים לבעל. כחלוף כמה שנים ביקש בן הזוג לשעבר ביטול ההסכם והעברת משמורת. לולא תביעת המשמורת של בן הזוג, לא הייתה נהפכת העותרת "מטופלת" בעל כורחה ע"י שירותי הרווחה. לפיכך, העותרת מייצג אוכלוסיה נזקקת בעל כורחה.
2. העותרת מייצג בעתירה זו את ארגוני ההורים הגרושים והפרודים, אשר בהעדר מימון ציבורי או תרומות, פועלים כולם בהתנדבות למען שוויון הורי, זכויות ההורים במשפחה, וניתוק האלמנט הכפייתי שבהכפפת כל הורה מתגרש לחסדי פקידת סעד לסדרי דין ומומחים למיניהם, לרבות פסיכולוגים ופסיכיאטרים, אשר הם אלה שיכריעו בגורל הקשר עם הילדים, אם בכלל.
3. עתירה דומה עתירה דומה בנושא כבר הוגשה בעבר, ואכן כב' השופטת עדנה ארבל הסכימה כי מדובר במבחנים שהגיעה העת לבטלם, אולם היא סירבה להתערב לאור ההנחה שהנושא בהליכי חקיקה.
ראו פס"ד בבגץ 6736/12, גיא שמיר נ' משרד הרווחה, פס"ד מתאריך 7.5.2012, ע"י כב' הש' עדנה ארבל, נספח "1".
4. העותרת מניחה עתירה זו מחדש בפתחו של בית המשפט העליון לאור העובדה שאין למשיב 2 כל תוכניות ליזום הליכי חקיקה בנושא. כך עולה משיחה שקיימה העותרת עם בכירה במשרד המשפטים. ראו תצהיר העותרת.

בעתירה שהגיש אז גבר גרוש :

עניינה של העתירה בבקשת העותר להורות למשרד הרווחה להפסיק את השימוש בבדיקות מסוגלות הורית לגברים גרושים המבקשים לפגוש את ילדיהם במסגרת הסדרי ראייה; להפסיק לכפות על בני הזוג הנמצאים בהליך גירושין לממן בדיקות מסוגלות הורית ואת הטיפולים הנלווים אליהן; להימנע מלכבול את ההורים הנדרשים לעבור בדיקת מסוגלות הורית למכון אחד המבצע את הבדיקה.

העותר, אב גרוש אשר לטענתו מייצג אבות גרושים וכן ארגוני אבות גרושים, טוען כי אבות הנמצאים בהליך גירושין שמבקשים לפגוש את ילדיהם הנמצאים במשמורת זמנית בידי האם, מחויבים על-ידי פקידי המשיב – כעניין שבשגרה – לעבור בדיקות מסוגלות הורית מתישות, מיותרות ויקרות, כך לטענתו. כדי לתמוך את טענותיו סוקר העותר בהרחבה את מסקנות הוועדה הציבורית לבחינת ההיבטים המשפטיים של האחריות ההורית בגירושין, בראשותו של פרופ' דן שניט, אשר מונתה בשנת 2005 על-ידי שרת המשפטים דאז (להלן: הוועדה). לפי האמור בקטעים מהדו"ח המצוטטים בעתירה, מינוי מומחה לצורך ביצוע בדיקת מסוגלות הורית כברירת מחדל בכל הליך גירושין טומן בחובו עלויות ניכרות הנופלות על ההורים, הארכת ההליך המשפטי, יצירת סכנה של נזק נפשי לילדים המשתתפים בבדיקה ופגיעה באחידות משפטית. לאור כל אלה הציעה הוועדה להגביל בחקיקה את השימוש הנעשה בבדיקות מסוגלות הורית ולהכפיפו להמלצת הגורמים המוסמכים, שתיתן במקרה של חשש להפרעה נפשית אצל אחד ההורים ובמקרים חמורים וחריגים אחרים.

העותר מטעים עוד כי הורים המופנים על-ידי פקידי המשיב לבדיקת מסוגלות הורית אינם יכולים לבחור מכון בו תבוצע הבדיקה אלא כבולים למכון שאליו מפנה אותם הפקיד. לטענתו, פעמים רבות המכונים העוסקים בבדיקת מסוגלות הורית אינם מסתפקים בבדיקת המסוגלות אלא ממליצים על טיפולי המשך הכרוכים בעלויות גבוהות נוספות, כאשר משמעות הסירוב ליטול בהם חלק עלולה להיות הרת גורל מבחינת הקשר בין ההורה המסרב לילדיו. בנוסף, מעלה העותר טענות לגבי אופן ביצוע הבדיקות וטוען כי בבדיקה קיימת הטיה נגד ההורה שאינו משמורן. לחיזוק טענותיו אלה מפנה העותר למחקרים אקדמיים שונים העוסקים בתחום.

העותר מעלה שאלות שראוי להתייחס אליהן. עם זאת, המלצותיה של ועדת שניט, אותן מצטט העותר בהרחבה, אומצו על-ידי משרד המשפטים ובעקבותיהן גובש לפני כחצי שנה תזכיר חוק הורים וילדיהם, התשע"ב-2012. בתזכיר זה מוצע, בין השאר, להגביל באופן משמעותי את השימוש בבדיקות מסוגלות הורית על-ידי מומחים חיצוניים. כך למשל, בסעיף 13 לתזכיר מוצע שבית המשפט לא ייענה לבקשה למנות מומחה מטעם בעל דין אלא לאחר שהוא קיבל חוות דעת מיחידת הסיוע או תסקיר מעובד סוציאלי שבהם המלצה על מינוי מומחה כאמור. היות שהנושאים העולים מהעתירה נמצאים בטיפולן של הרשויות האחרות, טיפול אשר עשוי להניב שינוי של ממש במצב המשפטי הקיים, בית משפט זה אינו מהווה בשלב הנוכחי את האפיק הנכון לטיפול בהם. לעניין זה יפים דבריו של השופט

(כתוארו אז) א' ברק, לפיהם "רק במקרים יוצאי דופן ראוי הוא להקדים את ההתערבות לשלב שבו טרם נסתיים הליך החקיקה" (בג"ץ 761/86 מ'עאד' נ' יו"ד הכנסת, פ"ד מב(4) 868, 876 (1986)). קל וחומר כאשר החקיקה המוצעת עולה, על פניו, בקנה אחד עם הסעדים אותם מבקש העותר. משכך, וכל עוד הנושא מצוי בטיפול משרד המשפטים ויועבר ככל הנראה לטיפולו של המחוקק, איני סבורה שיש עילה להתערבותנו.

6. בגץ 6736/12 הוגש ע"י גבר גרוש ובשם ארגוני גברים גרושים. בג"ץ זה מוגש ע"י אישה פרודה, אמא לילד אוטיסט בן 9, לאחר שבית המשפט למשפחה, לאחר 8 שנות דיונים קבע משמורת מחולקת, ושני ההורים ערערו על כך. כתוצאה נשלחו ההורים לבדיקות מסוגלות הורית. לטענת העותרת בדיקות המסוגלות ההורית פוגעות גם בנשים, ולא רק בגברים, והגיעה העת לבטל השימוש בהם לחלוטין. זאת לאור העובדות המפורטות בתצהיר המצורף, ובחוות הדעת המצורפת מטעם מכון אילו טל, אשר בדק את האבא, ולא בדק את האמא, כאשר כל נסיבות המבחן אפופות גלישות אתיות בלתי מקצועיות בעליל.
7. בתי המשפט למשפחה אינם נוהגים "לשפוט" או לקיים שימועים בענייני משמורת או הסדרי ראייה. פירושו של דבר, שבתי המשפט כמעט ולא מנהלים הליכי הוכחות, אלא שולחים את ההורים לטיפול עובדים סוציאליים ומאבחנים למיניהם, מה שגורם לסחבת של שנים. במקרה של העותרת החלו ההליכים עוד בשנת 2006 ועדיין אין אופק לסיומם. כמפורט בתצהיר המצורף, ההפניה למסוגלות הורית, לאחר 8 שנים של התדיינות היא חסרת תועלת ותוחלת, גורמת סחבת ונועדה להתיש את ההורים עד שאחד מהם יישבר ויריס ידיים.
8. לרוב, כאשר לפקידות הסעד נמאס מלטפל בהורים, הן מתנערות מאחריותן באמצעות גלגול האחריות הלאה לידי מומחים מתחום הפסיכולוגיה והפסיכיאטריה. הן נוהגות להתיש את ההורים באמצעות הפניות למבחני מסוגלות הורית.
9. בקשה לחופש מידע שהגיש העותר הקודם, גיא שמיר, על מנת לחשוף את כמות ההפניות למסוגלות הורית, והמכונים הזוכים לזכות לגבות עשרות אלפי שקלים מזוג

- הורים, לא נענתה, על אף שהוגשה עתירה מנהלית לבית המשפט המחוזי בחיפה, ופעם נוספת לביהמ"ש המחוזי בירושליים.
10. ב 2012 כאשר העותר הקודם הגיש עתירתו, הוא דיווח כי מבחני מסוגלות הורית עלו בין 10,000 ש"ח ל 25,000 ₪. כיום המחירים טיפסו ל 30,000 ₪, שזה מה שדרש דר' אילן טל (שלבסוף בכלל לא חתם על חוות הדעת, נספח "2").
11. ההורים נדרשים לשלם סכום זה, בימים קשים ביותר, ימי משבר, לאחר שהוציאו עשרות אלפי שקלים על עורכי דין (מינימום 40,000 ₪). אין להורים כספים לממן את המאבחים הללו, ובכל זאת פקידות הסעד והמאבחים מאיימות על ההורים שמי שלא יסכים למבחן מסוגלות הורית, יוסקו מסקנות שליליות נגדו. זוהי מסחטת כספים, כאשר נשוא הסחיטה הם הילדים.
12. במקרה הנדון, לאחר שהעותרת התלוננה כי מכון אילן טל הוא מסחטת כספים, כמפורט בתצהיר הנלווה, פנו אנשי המכון אל שופטת המשפחה במכתבים, בהם התלוננו על התנהגות שלא מצאה חן בעיניהם, עד כדי כך שהשופטת המליצה להם להגיש תלונה, ובכל זאת, כאשר דעתם משוחדת מראש, ולאחר שהרעילו את דעת השופט במכתביהם אליה, ישבו וכתבו דו"ח מסוגלות, מבלי לאבחן את העותרת.
13. למשל, בדו"ח שהגיש מכון אילן טל לכב' השופטת שפרה גליק, המאבחות החותמות עליו הן פסיכיאטרית ועובדת סוציאלית. השופטת בכלל לא הזמינה בדיקה ע"י עו"ס, כך שהדו"ח הוא תערובת מוזרה של דיסציפלינות שונות (פסיכיאטריה ועבודה סוציאלית).
14. כמו כן, הזהירה כב' השופטת את המכון שלא לקרוא את כתבי הטענות מראש, אולם המכון עקף את הדרישה שלא לגבש דעה מוקדמת דרך כתבי הטענות, בכך שדרש את כל החומרים הסוציאליים והרפואיים, שבם מופיעים אותן טענות שבכתבי הטענות, שאסור עליהם לקרוא.
15. כמו כן נשלח מכתב לבית הספר כדי לבקש ידע על התנהגות הילד, וגם זה נועד לשמש "כסת"ח" למאבחנת, כדי שלא ייצא מצב שאבחוניה סותרים את המציאות בשטח,

ולכם בעזרת תשובות מבית הספר תוכל לתפור את חוות הדעת בהתאם למה שמדווח לה.

16. בסופו של דבר, האב אובחן, והם לא אובחנה. ההמלצות לאב היו בכלל בתחום יחסין האינטימיים עם נשים אחרות, ובכל לא בתחום יחסיו עם הילד. לגבי העותרת כתבו עליה שהיא "מסוכנת", למרות שבכלל לא אבחנו אותה.

17. בין השיטין ניתן לקרוא שהקטין חש מאוד לא בנוח עקב שאלות חוזרות וחוזרניות. המאבחנים הציבו אותו בקונפליקט נאמנויות המשתקף בדו"ח, ובסופו של דבר נתנו המלצות שבתחום הטיפול בילדים אוטיסטים, (וכל מה שאמרו ידוע וממוחזר), ולא ניתנו המלצות על איכות הקשר ויחסיו עם הוריו. כלומר הוגש דו"ח חסר תועלת שעלה להורים 30,000 ₪ מיותרים.

18. בדו"ח ועדת שניט נכתבו הדברים הבאים:

2.5 השימוש במומחים בבתי המשפט לענייני משפחה

על יסוד המידע שנלמד על ידי הוועדה מסקירותיהם של חבריה בשלב השני של עבודתה: ד"ר עליזה רינג, גבי ענת ענבר, פרופ' שחר גולן, ד"ר רועי אלדור ושל המומחים מתחום הפסיכולוגיה והפסיכיאטריה אשר השמיעו את דעתם בעל פה ובכתב בפניה. הוועדה מבקשת להודות לד"ר מרדכי שרי, גבי הדרה בר, ד"ר גבריאל וייל, ד"ר אביגיל גולומב, פרופ' סול דרימן, ד"ר דוד יגיל וד"ר מרגנית כרמון על תרומתם וסיועם לעבודתה, החומר המחקרי והמידע המשווה אשר הוצגו בפניה נחשפו מספר סוגיות אשר לדעת הוועדה דורשות הסדרה.

הסוגיה הראשונה עימה התמודדה הוועדה היא כיצד נכון להיעזר בתשומות של מומחים ובעלי מקצוע המסייעים לבתי המשפט, כדי שטובת הילד תקבל את המקום הראוי לה בהליך המשפטי. לתכלית זאת נוהגים בתי המשפט להיעזר במרב הכלים העומדים לרשותם, ונותנים משקל רב לעמדות של המומחים ואנשי המקצוע. בדרך כלל גישה זו ראויה ונכונה, אך עם זאת, נחשפה הוועדה למידע רב שממנו עולה, כי ישנם מקרים בהם החשיפה למומחים ואנשי מקצוע אינה מועילה ואף יש בה כדי להזיק לילד.

סקירתה של ד"ר אביגיל גולומב (תקציר)

יש לזכור שאנו לא בודקים את אישיות ההורה בוואקום אלא בשאלה של התאמתו לילד/ים מסוים/ים. במלים אחרות: אני מתנגדת מאוד לביטוי "מסוגלות הורית" חוץ מאשר בקונטקסט של הוצאת ילד לאימוץ, שם

באמת מדברים על אי-מסוגלות הורית. כמעט בכל התיקים האחרים אנו מדברים על התאמה הורית של הורה לילד, בזמן ובתנאים מסוימים.

בכל הספרות לא מצאתי אבחון טוב למסוגלות הורית ובוודאי לא להתאמה הורית, למרות שבמקומות רבים ניסו לפתח שאלונים ואבחונים שיענו על הצורך. בכל הספרות הראויה מדגישים שרק בבדיקה רחבה, שמשתמשת במספר כלים, יש סיכוי להגיע לניבוי סביר. אי לכך, המבחנים הם אחד הכלים האפשריים, אך אין להם משמעות ככלי העומד בפני עצמו, כפי שלא ניתן לקבוע המלצות על סמך בדיקה קלינית של ההורה לבדו, ללא הכרות עם הילד.

סקירתה של ד"ר מרגנית כרמון (תקציר)

נושא המסוגלות ההורית משמש לעיתים כטכניקה לניצול לרעה של המערכת. קורה וצדדים חזקים משתמשים בו ככלי לנגח את בן/בת הזוג. מדובר אמנם בכלי טוב, אך גם בכלי יקר, אשר לא תמיד מהימן ולא תמיד תקף. בכדי להדגים נקודה זו, כמעט בכל ביקור של אדם ביחידת הסיוע, למעט במקרים חריגים מאוד, ניתן לאחר בדיקה מצומצמת של כ-4 שעות (אצל פסיכיאטר ביחידת הסיוע) להגיע לאותן מסקנות אשר יתקבלו בסופו של יום לאחר קיום ההליך הארוך של בחינת המסוגלות ההורית. נדירים מאוד המקרים בהם קיימת בעיה אמיתית של מסוגלות הורית. למשל, מקרים בהם ניתן להגיע למסקנה שאחד ההורים הוא חולה נפש.

מסיבות אלה ומאחר והמסוגלות ההורית משמשת ככלי לניצול לרעה של צדדים חזקים את הצד החלש, מומלץ באופן חד משמעי שגישה למומחים תעבור דרך יחידת הסיוע. חיוני והכרחי שבית המשפט לא יחליט בעצמו על מינוי מומחים.

ויכוח המתמחה בתוכן התוכנית ההורית לעולם לא צריך להגיע למומחה. למומחה אין כלים עדיפים על הפסיכיאטר ביחידת הסיוע לצורך קביעת הסדרי האחריות ההורית. יתכן ואף הכלים של העובד הסוציאלי עדיפים לעניין זה. בחינת מסוגלות הורית יכולה להתאים כאשר ניתן לראות בבדיקה של יחידת הסיוע כי בני הזוג או אחד מהם כל כך מופרע שהוא זקוק לאסמכתא מקצועית. במקרים אלו הבחינה של המסוגלות ההורית יכולה לקדם את התהליך.

עניין חשוב נוסף הינו הערכת ילדים על ידי מומחים. הילדים משמשים ככלי ניגוח פעמים רבות ובדיקות של ילדים הם מקרה קלאסי לשימוש לרעה בילדים. כאשר מדובר בהערכת ילדים קיים צורך בייעוץ של מומחה פסיכיאטר. גם כאן ראוי שיחידת הסיוע תמייין את המקרים המופנים למומחה. זה פחות מאיים עבור בני נוער להיפגש עם יחידת הסיוע מאשר עם פסיכיאטר וזה לא עולה כסף לצדדים עצמם.

סקירתו של ד"ר דוד יגיל (תקציר)

כאשר מדובר במשפחה נורמטיבית – משפחה שבה שני ההורים תפקדו כהורים נורמטיביים, ועילת הגירושין אינה קשורה לתפקוד ההורי שלהם, אלא לסוגיות אחרות – אינני מוצא שום תועלת במבחנים פסיכולוגיים כלשהם להורים לבדיקת מה שקרוי: "מסוגלות הורית" (בין אם אלה מבחנים פסיכו-דיאגנוסטיים השלכתיים או אובייקטיביים). במקרים

נורמטיביים, חשוב לצאת מתוך הנחה שעד לפרוץ הסכסוך, לא היו טענות של צד אחד כלפי רעהו בסוגיית התפקוד ההורי.

המומחים שאותם שמעה הוועדה הדגישו, כי הפניית המתדיינים אל הגורם המקצועי המתאים – עו"ס, יחידת הסיוע או מומחה – צריכה להיעשות בזהירות, וכי יש להימנע מהפניה לתהליך מורכב ו"פולשני", שהינו בדרך כלל גם יקר וממושך, לפני שנבחנה האפשרות להיעזר בגורם פחות "פולשני" ומורכב. כך למשל, קורה שמומחים ממונים במקרים בהם לא מתעוררת שאלה אמיתית בדבר היכולת ההורית של מי מההורים. במצבים בהם המחלוקת עוסקת אך באופן חלוקת הזמן בו יבלה הילד עם כל אחד מן ההורים, אין בידי המומחה כלים עדיפים על אלו של עו"ס לפתרון המחלוקת. במקרים רבים פגישה של מספר שעות ביחידת הסיוע תוביל לאותה התוצאה שתתקבל לאחר בחינה ממושכת ומבחינים פסיכולוגיים של מומחה מטעם בית המשפט. הוועדה שמעה כי ישנם מקרים בהם משתמשים מתדיינים בחוות הדעת ככלי ניגוח של הורה אחד כלפי השני, או כאמצעי להארכת משך ההליך המשפטי, במקרים בהם צד מזהה כי ההליך אינו מתקדם באופן התואם את רצונו. במקרים אלה, הילדים הם הנפגעים העיקריים מן החשיפה להליך בדיקה ממושך ו"פולשני". לאור כל האמור, סבורה הוועדה שיש חשיבות גדולה בזיהוי מראש של המקרים בהם מינוי מומחים יהיה יעיל ואפקטיבי ומתי עדיף להשתמש בשירותי עו"ס או יחידת הסיוע.

הוועדה שמעה רבות על יתרונותיה של יחידת הסיוע. יתרונות אלה נובעים קודם כל מיכולתה לקדם הידברות ממוקדת בין ההורים, בחסות בית המשפט, כדי לסיים את הסכסוך בהסכמה. ביחידת הסיוע יושבים, בנוסף על העובדים הסוציאליים, גם מומחים מתחום בריאות הנפש שניתן להיעזר בהם במקרים שדורשים הסתייעות בהם. עבודת יחידות הסיוע מתבצעת במהירות יחסית וללא עלויות ישירות על הצדדים עצמם. ההפניה אל יחידות הסיוע היא גם פחות מתייגת עבור ילדים צעירים או מתבגרים מאשר פניה עצמאית אל מומחה מתחום בריאות הנפש. הוועדה התרשמה כי ניתן יהיה לעשות שימוש ביחידות הסיוע לצורך בחינת הצורך בהפניה למומחה, כפי שנקבע בתפקידיה המפורשים בסעיף 5(א) לחוק בית המשפט למשפחה וסעיף 2(א) לחוק בתי הדין הדתיים האמור. הפניית הצדדים ליחידת הסיוע, לבחון האם מדובר במקרה שמצריך מינוי מומחה, תביא לצמצום המקרים בהם ממונים מומחים ללא צורך אמיתי ובפרט לזהות את המקרים בהם חוות דעת של מומחה עלולה לגרום לנזק העולה על התועלת הצפויה ממנה. בנוסף, זיהוי המקרים בהם מינוי מומחה אינו תורם מבחינה מקצועית ונין לקבל את אותן תשומות גם על ידי עו"ס במסגרת תסקיר.

מן המידע אליו נחשפה הוועדה עולה כי המקרים בהם השימוש במומחה הוא אפקטיבי, הינם מקרים בהם מי מההורים או מהילדים סובל מהפרעה נפשית הפוגעת, או שעלולה לפגוע באפשרות של מימוש האחריות ההורית, או מקרים בהם עצמת הסכסוך גבוהה במיוחד ואינה מאפשרת הידברות בין ההורים בעניין מימוש האחריות ההורית שלהם. בכל המקרים האחרים סבורה הוועדה כי יש לבחון בצורה ממשית את הצורך במינוי מומחה, והאם התועלת הצפויה מן המינוי עולה על הנזקים, כתוצאה מהחשיפה להליך הבדיקה של המומחה.

המידע אשר הוצג לוועדה מעלה, כי חוות דעת מטעמו של הורה אחד בלבד אינה מסייעת לבית המשפט, ובהיותה חלקית היא אף מעוותת את תמונת המצב של המשפחה. לצורך עריכת חוות דעת נכונה נדרש שיתוף פעולה בין

ההורים ולכן מינוי מומחה צריך להיעשות בראש ובראשונה מטעם בית המשפט בלבד, אך זאת במקרים שיש הצדקה אמיתית למנותו. לאור הנזקים שעלולים להיגרם לילדים כתוצאה מן החשיפה לתהליך הבדיקה הממושך והפולשני של המומחה, מצאה הוועדה לנכון להמליץ כי לא תוגש חוות דעת מטעמו של הורה ללא אישור מראש של בית המשפט. בנוסף, במקרים בהם סבור בית המשפט כי עומד לרשותו מלוא המידע הנחוץ לצורך קבלת ההחלטה, ראוי כי תוקנה לו הסמכות החוקית למנוע את התמשכות ההליכים על ידי מינוי מומחה מטעם הורה. לכן ממליצה הוועדה כי לפני קבלת החלטה על מינוי מומחה יידרש בית המשפט להמליצה בכתב של יחידת הסיוע או תסקיר מאת עו"ס לגבי הצורך במינוי מומחה.

סוגיה נוספת שהועלה בפני הוועדה, הוא חוסר האחידות הקיים בעבודתם של מומחים שונים. הוועדה שמעה כי ישנם מומחים שמקפידים על עריכת ראיונות עם כלל בני המשפחה, הגרעינית והמורחבת, ולקבלת מידע מגורמים מטפלים במערכת החינוך, הרווחה והבריאות. אך ישנם מומחים שאינם מקפידים על שמיעת מכלול הגורמים המשפיעים על חייל. הוועדה מייחסת חשיבות רבה לקידום האחידות בעבודתם של מומחים וביצירת שקיפות באשר לדרך עבודתם, כדי לאפשר לבתי המשפט לבחון בצורה ביקורתית את חוות הדעת של המומחים המוגשות להם. על כן ממליצה הוועדה כי בחוות הדעת יפורטו במפורש, בנוסף הן כלי האבחון והבדיקה הייחודיים של תחום המומחיות, והן מקורות המידע שעליהם היא מתבססת, ובהם כאמור - המשפחה הגרעינית והמורחבת, גורמים מטפלים במערכת הבריאות, הרווחה והחינוך.

הוועדה שמעה גם עמדות שונות באשר לסוגי המבחנים שבהם משתמשים פסיכולוגים לצורך הערכת היכולת ההורית. היא אף נחשפה לזיכרון החריף הניטש בפרופסיה הפסיכולוגית באשר לאמינותם והתאמתם של המבחנים לאבחון יכולת הורית. מן העדויות של מומחים ומחומר מחקרי שפורסם בכתבי עת מדעיים בתחום שהוגשו לוועדה, עולה כי לעתים קיימת נטייה בקרב המומחים להסיק מסקנות בקשר ליכולת ההורית בהסתמך בעיקר על מבחנים פסיכו-דיאגנוסטיים, שאינם כלי מתאים לתכלית זו. לאור האמור סבורה הוועדה כי על הגופים המקצועיים להתוות אמות מידה כדי שהשימוש במבחנים פסיכולוגיים לניבוי והערכת היכולת ההורית יהיה זהיר ומהימן.

המומחים אשר העידו בפני הוועדה ציינו כי הם חשים בחסרונה של תוכנית הכשרה בנושא עריכת חוות דעת פסיכולוגיות לבית המשפט, וכתוצאה ישירה מכך אנו עדים לפערים באופן בין מומחים שונים בדרך שבה הם עורכים את חוות דעתם. זאת, בשונה מעו"ס לסדרי דין שכתנאי מוקדם למינויים על ידי שר הרווחה, הם חייבים לעבור קורס מובנה והשתלמויות שמכשירים אותם לתפקידם. הוועדה רואה חשיבות ביצירת תוכנית הכשרה על ידי הגופים המקצועיים אשר תתווה סטנדרטים ותיצור אחידות רבה יותר בעבודת המומחים בבית המשפט.

לבסוף, הוועדה שמעה רבות על העומס הרב עימו מתמודדים עו"ס, ושבעקבות זאת כך מורה בית המשפט במקרים רבים על עריכת תסקיר בשלבים מוקדמים מאוד של ההליך, על מנת שהדיון לא יתעכב לאחר מכן בשל הצורך להמתין לתסקיר. על כן ממליצה הוועדה כי בית המשפט יורה על עריכת תסקיר רק לאחר שערך דיון במעמד הצדדים ומצא שהתסקיר אכן נחוץ לגיבוש הסכם ההורות או כאשר יחידת הסיוע המליצה על כך. זאת במטרה להקל את העומס הרב הרובץ על עו"ס כך שעריכת תסקיר תדרש רק

במקרים בהם הצורך בכך הוא אמיתי. כדי להתגבר על החשש מפני עיכוב בדיוני בית המשפט בשל ההמתנה לתסקיר, לאחר שבית המשפט החליט שהוא דרוש, ממליצה הוועדה כי סדר הכנת התסקירים יקבע לפי מועד פתיחת ההליך בבית המשפט ולא לפי מועד ההחלטה של בית המשפט על עריכת התסקיר. בדרך זו בית המשפט לא יחשוש לעיכוב בקבלת התסקיר בשל המועד המאוחר שבו הורה בית המשפט על עריכתו.

על רקע דיוניה הנרחבים של הוועדה בסוגיות אלה גיבשה הוועדה ראשית, הצעות להסדרה בחקיקה של הכלים העומדים לרשות בית המשפט למשפחה ובתי הדין הדתיים לשם קביעת טובתו של הילד והסדר האחריות ההורית לפי סעיף 9 להצעת החוק (להלן עמ' 33), שיוצגו בסעיף הבא. שנית, קווים מנחים למינוי מומחה בבית המשפט כמפורט בסעיף 2.7.

מן העדויות אשר הוצגו בפני הוועדה עולה כי מומחים ממונים לעתים גם במקרים בהם ההורים נורמטיביים, ולא מתעוררת שאלה של יכולת הורית. במקרים אלה כליו של המומחה אינם עדיפים על אלה העומדים לרשות השופט ועו"ס לצורך הכרעה וגיבוש הסדר אחריות הורית. לעומת זאת, הפנייה למומחה עלולה לגרום נזק מיותר למתדיינים ולילדיהם. נזק זה יכול לנבוע מהחשיפה לבדיקות מרובות אשר עלולות להיות בלתי נעימות עבור ההורים והילדים, מעלותה הכלכלית הגבוהה של חוות הדעת, וכן מהימשכותם של ההליכים המשפטיים, בנוסף, הובהר לוועדה כי חוות דעת מומחה משמשות לעיתים כלי ניגוח בידי אחד מההורים כלפי השני.

מסיבות אלה מוצאת הוועדה לנכון להדגיש את הנסיבות שבהתקיימן מינוי מומחה עשוי להיות יעיל ואפקטיבי: כאשר מי מההורים או מהילדים סובל מהפרעה נפשית הפוגעת או עלולה לפגוע פגיעה של ממש במימוש האחריות ההורית או כאשר עצמת הסכסוך גבוהה במיוחד ואינה מאפשרת הידברות בין ההורים על מימוש האחריות ההורית שלהם. במצבים אחרים ממליצה הוועדה לבחון בקפדנות ובזהירות רבה את הצורך במינוי המומחה, בשל הספק בתועלת שחוות דעתו יכולה להביא לקביעת ההסדר ההורי, לעומת הנזק האפשרי לילדים ולהורים מעצם תהליך הבדיקה של המומחה.

יש לעשות שימוש זהיר ומושכל במבחנים פסיכו-דיאגנוסטיים לצורך עריכת חוות דעת.

מן העדויות של המומחים אשר נשמעו בוועדה ומהחומר המחקרי שפורסם בכתבי עת מדעיים שהוגש לוועדה, עולה כי ניטשת מחלוקת באשר לתקפותם ומהימנותם של חלק מהמבחנים הפסיכולוגיים בהם נעשה שימוש תדיר על מנת להעריך יכולת והתאמה הורית, כמו כן, לעתים קיימת נטייה בקרב המומחים להסיק מסקנות בקשר ליכולת ההורית בהסתמך בעיקר על מבחנים פסיכו-דיאגנוסטיים שאינם כלי מתאים ותקף לתכלית זו. מטעם זה ממליצה הוועדה כי ההסתמכות על מבחנים פסיכו-דיאגנוסטיים תיעשה באופן זהיר ומושכל תוך כדי ציון מגבלותיו של הכלי בו נעשה שימוש. בפרט, פרקטיקה בה המומחה עושה שימוש במבחנים ככלי יחיד או מרכזי אינה רצויה.

19. בכנס שהתקיים בבית אריאלה בשנת 2012, מטעם עמותות לשוויון בהורות, בתאריך 14/8/2012 הופיעו פסיכולוגים בכירים בארץ, דר' ישראל אורון, דר' תרצה יואלס, ומוטי ארגוב (לשעבר מאבחן בכיר במכון שלם). כולם תמימי דעים שאבד על מבחני המסוגלות ההורית הכלח בעידן של שוויון בהורות. מוטי ארגוב ממכון שלם, הכה על חטא והודה כי הוא מצטער שאי פעם עסק באבחוני מסוגלות הורית. דר' תרצה יואלס הודתה שהיא הפסיקה לבצע את הבדיקות האלה, בין השאר כי הן אינן אתיות (אין להן כל תוקף מדעי).
20. בעתירה הקודמת נטען ש"בשטח המצב הוא שמכון אחד "מכון שלם" זוכה למרב ההפניות ממשד הרווחה. ההורים אינם מקבלים רשימת מכונים מאושרת ואינם יכולים לבדוק מחירים ולהשוות. כך נוצר מצב שההורים הם לקוחות שבויים של המכון בשמו נוקבת פקידת הסעד, והמכון יכול "לחלוב" את ההורים עד קצה היכולת".
21. בעקבות העתירה הקודמת, כיום כן מציעות שלושה מכונים, אולם מי שבחר ביניהם הוא לא הלקוח, אלא השופטת, מבלי לדעת מראש כמה עולה הבדיקה, ואילו מבחנים ניתנים שם (וכסלר, בנדר, בר אילן, רורשאך, טאט, MPII, ציורי תמונות, דיבוב ילדים, וכד'). יצוין שהמשיב 3 נהג להפנות באופן גורף למכון שלם למרות העובדה שבעל המכון הורשע במתן טיפולים ארוטיים למטופלת, ועל כן פרנסתו הייתה תלויה בזרם ההפניות ממשד הרווחה, וכתב תסקיריו בהתאם למה שקרא בתסקירי הפק"ס.
22. אם לא די בכך, מכון שלם, מכון טל, וגם שאר המכונים אינם מסתפקים באבחון מסוגלות הורית בעלויות אסטרונמיות, אלא שבדרך כלל המכון ממליץ על המשך "טיפול" באותו מכון, או במכון תחת שם אחר אשר פועל ביחד עם אותו מכון. כאשר אין להורה כסף לממן את ה"טיפולים", ההורה מנותק מילדיו ונענש ע"י פקידת הסעד ובתי המשפט.

23. כך נוצר מצב שהמכון ופקידת הסעד כותבים עד כמה חשוב לחדש את הקשר בין ההורה וילדיו, אולם מתנים זאת בטיפולים, ואם אין כסף לטיפולים, אז הקשר עם הילד מתבטל, דועך או נעלם. מיותר לציין שהתהליך של מסוגלות הורית אורך כחצי שנה, או יותר, והדיונים בבית המשפט מתמקדים במהות האבחונים, במקום בהורות עצמה.
24. הטיפולים הבלתי פוסקים נהפכו מסחטת כספים להורים המותשים.
25. יצוין שמכונים רבים עובדים ביחד עם משרד הרווחה, ותלויים בו לפרנסתם. נטען לגביהם שבהרבה מקרים, הטקסטים הם "גזור והדבק".
26. הבדיקה עצמה שחלק ממנה מבוסס על תצפיות התנהגות ההורים עם ילדיהם (אינטראקציה) היא מלכתחילה מוטה נגד ההורה הלא משמורן, שהרי ההורה המשמורנית מגיעה עם הילדים מביתו שלו, ויכול להכין את הילדים מראש.
27. במקרים כמו זה הנדון, המבחנים מוטים לטובת ההורה העשיר שכן בכספו ומתנותיו הוא יכול לקנות את המלל החיובי שידובב מהילד.
28. ראו משה אלמגור, "הערכת מסוגלות הורית בהחלטה לגבי משמורת ילדים: מקומו של הפסיכולוג הקליני, פסיכולוגיה, גיליון 8, 34 (1999). ד"ר משה אלמגור, סבור:

"כאשר אנו בוחנים, באופן כללי, כלים אלו לעומת ההנחיות והכללים המתייחסים למסוגלות הורית, אנו יכולים לראות את הפוטנציאל הבעייתי של שימוש זה. עלינו לזכור כי הפסיכולוג מתבקש לנבא מצב עתידי השונה משמעותית מהמצב הנוכחי. מערכת היחסים בין בני הזוג קודם לפרידה/גירושין ומידת שיתוף הפעולה בגידול ובטיפול בילדים אינה דומה ואינה יכולה, לכן, לנבא, במרביתם המכרעת של המקרים, את ההתייחסות לילדים לאחר הגירושין. ... "הכלים האבחוניים שבידי הפסיכולוג, הינם בעייתיים מאוד באופן כללי ורובם ככולם אינם מתאימים לאיבחון ספציפי זה. הקושי המרכזי נובע מקריטריון לא ברור למסוגלות. המבחנים עצמם אינם מתאימים מבחינת מהימנותם, תקפותם, רגישותם להשפעות מצביות, אופן הניתוח שלהם וההטיה הבסיסית לכיוונו של היחיד. "

29. המסקנה המתבקשת היא, כי יש אפשרות להיעזר במבחנים באופן מוגבל לצורכי העלאת השערות לגבי הנבחן. ואולם, השערות אלו חייבות להיבדק במהלך האבחון/הטיפול עם הנבחן וכנגד חומר אנמנסטי אחר.
30. בנוסף, מקורות המידע שבידי הפסיכולוג הקליני (ראיון, מבחנים) מוגבלים למדי, במיוחד כשהמדובר בנושא הספציפי של הערכת מסוגלות הורית, ועליו להישען ולהיעזר במקורות מידע נוספים אשר יכולים להינתן לו על ידי אנשי מקצוע מתחומים שונים (פקידי סעד, עובדי רווחה, יועצים, מורים וכו').
31. דר' מוטי חיימי כותב (באינטרנט):

"למצער, פעמים לא מעטות נתקלים בני הזוג, אשר מופנים לפסיכולוג לצורך הערכת מסוגלותם ההורית, בפסיכולוג שאין לו כל ידע, הבנה או הכשרה לקביעת מסוגלות הורית. ישנם אף פסיכולוגים אשר מבצעים מבחני אישיות, שבדיעבד מסתבר כי אינם תקפים ואינם ראויים לשימוש בבדיקות מסוגלות הורית. יתרה מזאת, חלק מהפסיכולוגים העוסקים בבדיקת מסוגלות הורית בישראל, אינם עונים על עקרונות האתיקה והמקצועיות הדרושה כפי שפורטו לעיל.... לדידי, כאשר נראה, כי שני ההורים כשירים להחזיק בילד, הרי שחלופת המשמורת המשותפת (Joint Custody) נראית כטובה ביותר. אפשרות זו נתפסת בעיני פסיכולוגים בכירים רבים כחלופה האידיאלית (זהו גם הפתרון המועדף ביותר על הפסיכולוגים האמריקאים כפי שעולה מהסקר שערכו Ackerman & Ackerman 1997)). חזקה משותפת מבטיחה לילד, כי שני הוריו יהיו הגורמים המשפיעים בחייו, ומאפשרת לילד לחלק את חייו ביניהם ללא צורך בשינוי משמעותי בסביבת החיים.

32. דר' ישראל אורון (אוסטריי) במאמר עומד על הנזק האדיר לילדים כתוצאה ממבחני המסוגלות ההורית. חלק מהמבחנים כולל **"דיבוב הילדים"** במלל ובציורים. שואלים את הילדים שאלות ומבקשים מהם לייצר ציורים, ובעצם מבקשים מהילדים להלשין על ההורים, מי ההורה הגרוע.
33. הילדים נקלעים למשברי זהות וקונפליקט עצום, שטרם נחקר. במקרה עליו מתלוננת העותרת, מבקשים המאבחנים להוך את בן הזוג להורה משמורן ולהפקיע מהעותאת את הורותה ואימהותה. ראו י. אורון **"טובת הילד, מסוגלות-הורית ושלילת-אב בסכסוכי הורים על משמורת ילדיהם"** רפואה ומשפט, 24 (2001);

"בית המשפט בהחלטתו מי יהיה המשמורן, מפקיע את זכותו של ההורה המפסיד במשפט לגדל את ילדיו, וזוהי זכות שעמדה להורה מרגע צאת ילדיו לאויר העולם. בהקשר ראוי להדגיש, כי אגב כך מפקיע ביהמ"ש את זכותם של הילדים אשר מי מהוריהם הפסיד במשפט להיות מטופלים על ידו. לא רק שבדרך זו המדינה מתערבת בזכות הטבעית של הורים, אלא בעת ניתוק הקשר בין שניהם היא מתערבת בקשרי הגומלין של הילד עם הוריו, ומשנה אותם כראות עיניה.

בהתערבות זו מעמידה המדינה, באמצעות ביהמ"ש, את ההורה המפסיד, כמו את ההורה שזכה, במיני מבחנים ובירורים פסיכולוגיים, במטרה לקבוע את טיבו כהורה לאותו קטין, הגם שהוא כבר משמש הורה מזה שנים. ברי, שלולא ניתוק קשריהם של ההורים, לא היה עולה על דעתו של איש לערוך "מבחני הורות" כאלה. ודוק – המדינה לא "בחנה" את ההורים טרם נישואיהם, ואף לא לקראת לידת ילדיהם, או לקראת ההריון.

והנה לא אירע כל דבר הרסני בקשר שבין ההורה לילדו שיחייב על פניו את התערבותה של המדינה. על יסוד כל אחד מההיבטים שילובנו, תוצג כבר עתה מסקנה מרכזית: גם לאחר פרידתם, או גירושיהם, של בני-זוג, אין כל בסיס פסיכולוגי למנוע מי מהם מלהמשיך ולגדל את ילדו. על כן אין להפקיד את תפקיד גידול הילדים בידי של ההורה האחר בלבד (האם, כמעשה של שיגרה משפטית). על כתפי שני ההורים מוטלת החובה, והזכות, להמשיך במלאכה."

"באשר לראיון, הרי בעצם מהלכו טבוע כשל המונע כנות מצד ההורה, משני טעמים. ראשית, ההורה מתבקש לחשוף פן מחייו האינטימיים, אך לשם כך יש לבנות אימון בינו לבין המראיין. אימון כזה לעולם איננו נבנה תוך דקות שיחה ספורות, ואף לא במשך שעה או שעתיים, שהוא פרק הזמן השכיח לראיון בעניין משמורת. הטעם השני, עניינו הביטחון שחש המראיין כלפי המראיין כמי שפועל עבורו, ושעל יסודו ברי לו כי דבריו בקונטקסט המקצועי לא ישמשו כנגדו, אלא שלשני ההורים ידוע, כי בדרך השגרה המשמורת תינתן רק לאחד מהם. וכך, לפחות דבריו של אחד מהם ישמשו נגדו. שני טעמים אלה מצביעים על מגבלה משמעותית של תקפות הראיון, כי אין הוא משקף כדבעי את המתחולל בנפשו של המראיין."

"ראיון של ילדים, ובעיקר בענייני משמורת, כאשר הם בקונפליקט נאמנות

בין שני הורים, גם הוא איננו אמין". הילדים אינם בגדר פונים וולונטריים, ותהליך בניית הקשר עמם רצוף מכשולים, שלעתים אינם עבירים. הניסיון מלמד גם שילדים נמנעים מלחשוף בעיות מחוץ למסגרת משפחתם, ועל כן יש לעבוד באמצעות ההורים לשם פיתוח זיקה-הרמונית בין איש המקצוע לבין הילד. מן הסתם, אמצעי יעיל זה נדון מראש לכישלון בסכסוכי הורים על משמורת ילדם, ולמראיין לא נותר כי אם להשתמש בראיון ישיר שתקפותו המוגבלת מודגשת דווקא אצל ילדים... בדרך שיגרה ילדים מתנגדים לחלוק את רגשותיהם עם אדם זר... גבולות הסודיות לדברים שהילד מספר בשעת הראיון רופפים למדי, והחשש של הילד כי דבריו יועברו למוסדות חברתיים שונים בולם את שטף דבריו ומסננם. אכן, בנסיבות גירושין ברור לילד (כמו למבוגר) שתהיה השלכה מעשית לדבריו בראיון, ודבריו יועלו בחוות הדעת של המראיין אשר תוגש לבית-המשפט ותחשף לעיני הוריו. יש אנשי מקצוע אשר אף הגדילו לעשות: מכיוון שברי להם כי לא ניתן להבטיח לילד שמירה על הסודיות המתחייבת בסיטואציה של חשיפה נפשית, הם ממליצים כיצד

לפנות אליו בדרכי ניסוח כאלה, שיביאו אותו בעל כורחו להסכים לחשיפת דבריו. סביר כי שיתוף הפעולה מצד הילד בנסיבות אלה לוקה בחסר, בלשון המעטה, וכך אף התקפות של הראיון. כאן המקום להזכיר, כי רוחש בילד ללא הרף קונפליקט נאמנות בין הוריו. תהא זו תמימות מקצועית להניח מעבר לכל המהמורות המתודולוגיות, כי קונפליקט זה נפתר מניה וביה אם אין שואלים את הילד ישירות עם מי מהוריו ברצונו להתגורר. נהפוך הוא. לילד, גם בגיל צעיר ביותר, ברור שהוא מהווה נושא מחלוקת בין הוריו, וודאי ברור לו מהי מטרתו של איש המקצוע המנסה לחדור לנבכי נפשו של הילד (ניסיון שאף עלול להוות חיזוק לקונפליקט).

34. ראו גם ישראל צבי גילת, "על הפְּשֵׁל המשפטי המובנה באבחון "טובת הילד" באמצעות מערך שירותי הרווחה", **מאזני משפט** ה' 403, (תשס"ו-2006).
35. עוד יציין כי באף מדינה חוץ מישראל לא נהוגים מבחני מסוגלות הורית בין הורים גרושים. אלו מבחנים השמורים לאימוץ ואומנה וגם הם שנויים במחלוקת.
36. הנה כי כן, חוץ מבעלי מקצוע בעלי עניין כספי להנצחת זרם ההפניות מפקידות הסעד של המשיב 3, אין אף בעל מקצוע המכבד את עצמו אשר מוכן להעיד שיש טעם במבחני המסוגלות ההורית.
37. לסיכום, מבחני המסוגלות ההורית פוגעים הכבוד האדם וחירותו, שהרי הם מהווים פלישה מיותרת, מזיקה ויקרה לנבכי צפונותיו של ההורה, אשר מעולם לא נדרש לקבל רישיון להורות מראש, ועל ההורה האחר ללמוד לקבל אותו כמו שהוא.
38. מבחנים אלה גורמים להתעסקות בתי המשפט בצפונות הנפש בדרך שקריאתה רק גורמת להורה גועל ומיאוס, וסכנתה היא המאסת כל הרצון לקשר עם הילד בשל הפלישה החודרנית לאותן צפונות פסיכו-דיאגנוסטיות שגם כך שנויות במחלוקת.
39. ראו למשל תמ"ש 12780-09-08 ג.י. נ' א.י., (משפחה, נצרת, ש' זגורי, 6/8/23012).
- אותו הורה שעבר שם מסוגלות הורית עבר סוג של אונס נפשי ברוטאלי ולא ייפלא שעם קבלת פסק הדין נגדו ירים ידיים ויוותר על ילדיו.
40. באותו פסק דין, ובאין ספור פסקי דין אחרים, יש גם התניית קשר בתשלום מכיסו הפרטי של ההורה ל"הדרכה הורית", כאשר בכלל לא נבדקה יכולת ההורים לממן מכספם "הדרכות" שאינן מוגבלות מראש בזמן, כמות או מחיר.

41. האפקטיביות של ה"טיפולים" הכפויים הללו מעולם לא נבדקה בשום מקום, ובכל זאת המאבחנים ממליצים כמעט תדיר, על "טיפולים" בכפייה, ומרוששות את ההורים. ראו ההמלצות בנספח "2".
42. מדיניות המשיבים, ובעיקר השופטים המקבלים שכרם מהמשיב 1, ביחס למבחני המסוגלות ההורית, איננה חוקית, איננה סבירה, ואיננה נחוצה. מדיניות זו פוגעת בכבוד האדם וחירותו, ובזכות לחיי משפחה (ככל שהיא מוכרת במדינת ישראל דרך האמנות השונות של האו"ם, והשוו סעי' 8 לאמנה האירופית לזכויות האדם, ופסקי הדין שם).
43. כאמור, בדיקה עם המשיב 2 העלתה שאין כל תוכניות ליזום רפורמה בנושא מבחני המסוגלות ההורית, במסגרת הליכי חקיקה נכון ל 22.6.2014. המשיב 2 מצורף לעתירה שלא על מנת לדרוש ממנו ליזום הליכי חקיקה, אלא על מנת שיודה כי לא קיימים הליכי חקיקה.
44. אשר על כן, מתבקש בית המשפט להורות למשיב לנמק מדוע לא יופסקו לאלתר כל בדיקות המסוגלות ההורית בתיקי משמורת/הסדרי ראייה/קשר עם קטינים, מדוע מחויבים הורים לממן מכספם בדיקות מסוגלות הורית אשר מרוששות אותם, וכן טיפולים כפויים המתנים קשר עם ילדים ביכולת לממן "טיפולים", שהאפקטיביות שלהם שנויה במחלוקת ומעולם לא נבדקה.

נירית יעקובסון, העותרת
גבעתיים, 23/6/2014

תצהיר
יעקובסון נ' הנהלת בתי המשפט ואח'

1. אני הח"מ **נירית יעקובסון ת.ז. 2460702**, לאחר שהוזהרתי כי עלי להצהיר את האמת, שאם לא כן אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, מצהיר בזאת בכתב, כדלקמן:

ומשרד המשפטים מדוע לא יופסק השימוש במבחני מסוגלות הורית הידועים כמבחנים פסיכו דיאגנוסטיים בסכסוכי גירושין, לאור היותם חסרי כל תוקף מדעי, והיותם עושק של הורים שאין להם כסף מיותר לממן "מאבחנים", שעושים הון תועפות על חשבון מצוקת הציבור.

2. עתירה דומה בנושא כבר הוגשה בעבר, ואכן כב' השופטת עדנה ארבל הסכימה כי מדובר במבחנים שהגיעה העת לבטלם, אולם היא סירבה להתערב לאור ההנחה שהנושא בהליכי חקיקה.

ראו פס"ד בבגץ 6736/12, גיא שמיר נ' משרד הרווחה, פס"ד מתאריך 7.5.2012, ע"י כב' הש' עדנה ארבל, **נספח "1"**.

ראו, לשם דוגמא והמחשה, חוות דעת של מכון אילן טל אשר הוזמנה ע"י כב' השופטת שפרה גליק בעלות של 30,000 ₪, בתמ"ש 56895-05-12 **נירית יעקובסון נ' רותם שגיא** מתאריך 15.6.2014, **נספח "2"**.

3. מבדיקה שערכה הח"מ עם עו"ד מוריה בקשי במשרד המשפטים ביום 6.22.2014, נאמר לי במפורש כי הנושא של הליכי חקיקה לביטול מבחני מסוגלות הורית איננו עומד על הפרק, ואין כל הליכי חקיקה בנושא מבחני המסוגלות ההורית.

4. סירובו של בית המשפט העליון בשנת 2012 להיכנס בעובי הקורה ולתת צוו על תנאי גרם לי נזק אדיר, הן כלכלית, והן נפשית, שכן ניצבת אני בפני שימוש לרעה מובהק במבחני מסוגלות הורית על מנת להעביר את בני לחזקת אביו, ובכך לבטל משמורת מחולקת (משמורת משותפת ללא מגע במעברים).

5. הנני עותרת הן כעותרת פרטית, והן כעותרת ציבורית, שכן המקרה שלי משמש דוגמא לגלישות אתיות בביצוע המבחנים הללו, כאשר המאבחן, דר' אילן טל, עליו הוטל לאבחן את שני ההורים והקטין, העביר את הביצוע ל 4 עובדות במכון (פסיכיאטרית, 2

פסיכולוגיות ועובדת סוציאלית), שכ"א מאבחנת משהו אחר ולבסוף הן ביצעו מבחן מסוגלות הורית של הגבר בלבד, ונתנו המלצות למשמורת אב ללא אבחון שלי, האימא, בין השאר בגלל שהבעתי מחאתי על מינוי המכון לביצוע המבחן, העלויות, כישורי המכון, המוניטין הרע של המכון, והתנהגות ברוטאלית של שליח מטעם המכון שהגיע לבייתי למסור זימון לפגישה, דפק על הדלת במשך 45 דקות, וצרח צרחות מאיימות ומשפילות בחדר המדרגות.

6. למעשה היחסים ביני ובין המכון עלו על שרטון, שכן מרוב להיטות בעל המכון לכפות עלי להתייצב בפניו, שלח אלי בריון למסור הזמנה לסור למשרדו, אשר דפק בדלת במשך 45 דקות, צרח צרחות איומות כאילו היה שוטר שבידו צוו מעצר, והפחיד אותי ואת בני עד מוות. ביקשתי לבטל את מינויו וכתבתי לבית המשפט כי בעל המכון "להוט לעשות כסף", ובשל כך נקם בי בעל המכון כאשר כתב הכפשות באופן אובססיבי לשופטת, הלעיט אותה במידע שלילי נגדי, מה שייצר משוא פנים, וגרם לכך שהוא איבד את הניטרליות המקצועית בגלל מערכת היחסים העכורה שייצר ביני ובינו, כך שלא היה יכול להבחין בין כישוריי ההוריים, שאותם בכלל לא אבחן, לבין רתיעתי מאנשים כמוהו הניזונים ממצוקות הציבור.

7. בענייני, מדובר בזוג הורים שלא נישאו, אך בא ילד לעולם בתאריך 15.5.2005 כיום בן 9, אשר סובל מבעיות התפתחותיות ומאוטיזם.

8. המאבק על המשמורת החל ב 13.6.2006, ומאז ניתנו אין ספור תסקירי פקידות סעד, והיו לא מעט התדיינויות. לפחות 18 תביעות לא כולל תביעות למניעת אלימות במשפחה.

9. ב 2008 הגעתי עם בן זוגי לשעבר להסכם משמורת שקיבל תוקף פסק דין לפיו אני המשמורנית הבלעדית. חרף ההסכם האב תבע משמורת, ומכאן התגלגלו העניינים עד היום.

10. בסופו של דבר קבעה כב' השופטת שפרה גליק בתאריך 3.4.2014, משמורת משותפת מחולקת (כלומר ימים א-ג איתי, ימים ד', וה' וו' עם האבא, וכל שבת שניה לסירוגין. אין לי אפילו ערב שבת אחד עם הקטין.

11. לאחר שניתן פסק דין זה לא נרגע האב והגיש ערעור, שכן ביקש העברת המשמורת המלאה אליו, ואני נאלצתי להגיש ערעור שכנגד. בית המשפט שלערעור החזיר את הדיון לבית המשפט למשפחה. האב התעקש לכוון את כב' השופטת גליק להזמנת מבחני מסוגלות הורית, ובכך להנציח ולהמשיך את ריבוי ההתדיינויות הבלתי פוסק. בשלב זה לא נראה כל אופק לסיום ההתדיינויות, שכן צפויים ערעורים.

12. העילה שנטענה לצורך הזמנת התסקיר היא רצונו של האב להעביר את הילד לבית ספר בקרבתו בקריית אונו במקום בגבעתיים, ולהשתלט על קצבת הנכות של הילד בסך 2,600 ₪ לחודש.

13. נראה שהן בית המשפט למשפחה ובית המשפט המחוזי נעולים בדעתם שיש תועלת במבחני המסוגלות ההורית, כמפורט בדו"ח שניט ובעתירה עצמה, ולא ניתן לתקוף בפניהם את עצם ההפניה למבחני המסוגלות ההורית, שכן אין כל פסיקה חד משמעית מבית המשפט העליון אשר מזהירה את בתי המשפט האחרים מפני הנוקים הרבים, וההטעיות הגלומות בשימוש במבחנים אלה, והזכות לסרב לה מבלי להיתקל במטר של גידופים ורצח אופי.

רקע

14. בתאריך 3.4.2014 נתנה כב' הש' שפרה גליק פס"ד של משמורת משותפת "מחולקת" בשתי תובענות: תביעה שהגיש אבי הקטין שהוגדרה בכותרתה "משמורת, הסדרי ראייה, הגבלת אפטרופסות ועניינים אחרים הנוגעים לקטין" "תמ"ש 16291-09-10) ותביעה שהגישה אימו של הקטין, שהוגדרה בכותרתה "שינוי הסדרי ראייה" (תמ"ש 56895-05-12). אני חויבתי ב 15,000 ₪ הוצאות.

15. בתאריך 9/3/2014 בתמ"ש 56895-05-12 שבו אני היא התובעת, מינתה כב' השופטת שפרה גליק את "מכון דר' אילן טל" לערוך "אבחון מסוגלות הורית של שני הצדדים, עם דגש למצבו הרגשי של הילד וכן אבחון רגשי מעמיק של הקטין עם איטראקציה של כ"א מההורים. המומחה יערוך בדיקות פסיכו דיאגנוסטיות ולא יראה את כתבי הטענות של הצדדים..." "שכרו ישולם בחלקים שווים ומראש".

ראו החלטה מתאריך 9/3/2014, נספח "3".

16. ביום 13.4.2014 השיב מר ערן שי מהמכון למכתב של האב (עם עותק לשופטת גליק),

וביקש ממנו להסדיר שכר טרחה. נספח "4".

17. ביום 27.4.2014 פנה ערן שי לשופטת גליק וכתב כי "איננו יכולים ליצור קשר איתה [עם

העותרת]" נספח "5".

18. באותו יום 27.4.2014 פנה ערן שי לאב עם עותק לשופטת גליק וכתב כי הוסדר שכר

הטרחה, וקבע 6 סוגי בדיקות בתאריכים שונים: "בדיקה קלינית הכוללת הערכה

פסיכיאטרית ופסיכו סוציאלית" עם דר' יעל סגל (פסיכיאטרית), פרופ' ריקי פינצי דותן

(עו"ס), מבחנים פסיכולוגיים עם ענבל חזקיה (פסיכולוגית קלינית), ומבחנים פסיכולוגיים

לקטין עם מרין ליבמן (פסיכולוגית קלינית). מר שי ביקש את "כל החומרים הרפואיים

והסוציאליים" נספח "6".

19. ביום 4.5.2014 כתבו מר שי ובעל המכון דר' טל, לשופטת גליק כי אני לא הגעתי למבדקים

למרות ששליח מיוחד השאיר הודעה מתחת לדלתי. "נראה כי הנ"ל מסרבת לשתף פעולה"

ו"נודה לבית המשפט כי ידריך אותנו כיצד לפעול", נספח "7".

20. ביום 15.5.14 הגשתי לבית המשפט בקשה דחופה להחלפת המכון, עקב התנהלות אלימה

של נציג המכון שהגיע אל ביתי באורח בלתי קרוא ביום 27.4.14, אשר בעטיה הגשתי תלונה

למשטרה.

21. ביום 18.5.2014 כתב דר' טל לשופטת גליק כי: [העותרת] אינה מעוניינת בשיתוף פעולה...

הגיעה למכון... דרשה שהבדיקות ייפסקו מייד... דיברה בתוקפנות אל עובדת... העומדת

ללדת... מותקפת ע"י אישה האמורה להיבדק אצלנו... תקווה כי לא נגרם לה נזק כלשהו...

התפרצה לחדר הבדיקה... הפכה את עורה ושיתפה פעולה בבדיקת האינטראקציה עם

בנה.... התנהגות זו אך הייתה צפויה. מקווה כי [השופטת] תמצא דרך בה שמו הטוב של

המקום לא ייפגע מהתנהלותה של הנ"ל. .. נודה להוראותיך". נספח "8".

22. באותו יום, 18.5.2014 כתב דר' טל לשופטת גליק כי "אני פונה לבית המשפט... כי יגן על

המרכז בהנהלתי, על עובדיו ושמו הטוב... נראה שאנו זקוקים להגנה... נראה שהגב'

יעקובסון זקוקה להערכה נפשית מקיפה, דחופה ומיידית. לאור ההתנהלות שאנו חווים....

עולה חשש כבד כי בנה עלול להימצא במצוקה קשה אף יותר". נספח "9".

23. ביום 20.5.14 הגיש מכון טל חוות דעת לבית המשפט, וצירף מסמך מאשתו של בעל המכון

ד"ר טל בו מציגה אשתו של דר' טל את העותרת כאישה אלימה.

24. ביום 25.5.2014 נתנה כב' הש' גליק החלטה כי "פנייתו של דר' טל הינה חורגת מן

המקובל.... ביהמ"ש אינו מספק הגנה למכון ו/או לעובדיו. ככל שיש צורך על המכון לפנות

לגורמים המתאימים ולהגיש תלונה". נספח "10".

25. באותו יום 25.5.2014 פנה שוב דר' טל לביהמ"ש ועדכן שהעותרת "טרם יצרה קשר

עימנו...מעדיפים שלא לפנות אליה מיוזמתנו...ממתניים להוראותיך כיצד לפעול", נספח

"11".

26. על כך נתנה השופטת החלטה ב 27.5.2014 שהעותרת תודיע לביהמ"ש אם פנתה למכון

לקבוע תור לבדיקה, נספח "12".

27. העותרת כתבה לבית המשפט כי: "נראה כי כל מעייניו של ד"ר טל נתונים להכנסות

הכספיות אותן הוא מניב מנבדקיו, כל חששותיו נובעים מפגיעה בהכנסות המכון שעלולות

להתרחש עם בירור התלונה במשטרת ישראל.

28. אני אף הצגתי בפני בית המשפט חוות דעת חלופית המהווה "הערכה נפשית מקיפה",

מהפסיכיאטר, ד"ר חיים שם דוד. בחוות דעתו לא נמצא כל רבב או מסוכנות בי. נספח

"13".

29. בנוסף אף ביקשתי מביהמ"ש למנות מכון חלופי שעלותו 10,000 ₪, והשופטת סירבה.

עלויות אסטרונומיות

30. ראשית, העלויות של מבחנים אלה הן אסטרונומיות. אני למשל חייה מהיד לפה, עם

חובות אין ספור בהוצאה לפועל, ומסתייעת בייצוג הסיוע המשפטי על חשבון המדינה.

חרף עוניי, נדרשתי בסופו של דבר לשלם שלישי הסך של 30,000 ₪, כלומר 10,000 ש"ח.

סכום זה איננו כולל הופעות לצורכי חקירה נגדית של המומחים, אם בכלל יוזמנו

המומחים להיחקר בבית המשפט, שאז אדרש לשלם כ 4,000-5,000 ₪, על כל מומחה, סכום שאין לי.

31. כך למשל על חוות הדעת במקרה שלי חתומות שתי בעלות מקצוע, דר' יעל סגל טרייביש (פסיכיאטרית של הילד והמתבגר) ופרופ' ריקי פינצי דותן (עו"ס מומחית בתחום הבריאות). מהדו"ח לא ברור מה חלקה של כ"א ב"אבחנה", ועל כן לכאורה עלי לזמן את שתיהן למתן עדות בעלות של כמה אלפי שקלים כל אחת.

32. המינוי בכלל ניתן לבעל המכון, אילן טל, והוא בכלל איננו חתום על תכתובות לבית המשפט, בהן הוא מאשים אותי בהתנהגות שאיננה מכבדת את המכון, לאור סירובי להיות מאובחנת אצלו.

33. לפיכך, זימונו של אילן טל לעדות על מנת לברר עד כמה השפיעה על המכון התנהגותי כלפי המכון, במנותק מכישורי ההורות שלי (שזה מה שהוא מתיימר לאבחן) יעלה עוד כמה אלפי שקלים.

34. זאת ועוד, המינוי ניתן לאילן טל ולא לגב' טרייביש או לעובדת סוציאלית פינצי דותן. דר' אילן טל קיבל את המינוי על סמך המוניטין שלו, ולא ניתנה לו סמכות להעביר את המינוי הלאה, ולשמש בעצם מתווך הגובה עמלת תיווך.

35. בנוסף, אין כל הסבר מדוע עובדת סוציאלית חתומה על אבחון פסיכו-דיאגנוסטי. ממתי לעו"ס יש כישורי אבחון שבתחום הנפש? עד כמה חל ערבוב בין דיסציפלינות העבודה הסוציאלית והפסיכיאטריה באותו מסמך המתיימר להיות חו"ד בתחום הפסיכיאטריה? השופטת בכלל לא הזמינה חוות דעת של עו"ס שכן היו די והותר תסקירים של עו"סיות ממשד הרווחה, כך שפינצי דותן הייתה מיותרת לחלוטין.

ההורים כלקוחות שבויים

36. כאמור, לא התאפשר לי להחליף את המינוי במכון זול יותר שעלותו 20,000 ₪ פחות. אם לא די בכך, במבחן עצמו מעורבים לפחות 4 בעלי מקצוע שונים, ובמקרים אחרים גם 5 בעלי מקצוע חתומים על חוות הדעת, שכן את האינטראקציה עם האבא מבצעת עובדת

מכון אחת, מישהי אחרת את האינטראקציה לאימא, ושני עובדים אחרים מבצעים את השאלות האבחוניות (רורשאך ו MMPI שאלון והצגת תמונות).

37. יוצא שהדו"ח הסופי הוא תרכובת של בעלי מקצוע אשר כל אחד ראה זווית אחרת של המארג הבין זוגי, ולא ידוע לאילו חומרים אחרים או נוספים כ"א נחשף, והבאת כולם לעדות עולה הון תועפות.

38. למעשה אם ארצה לתקוף את חוות הדעת, ואבקש להעיד את כולן, אצטייר בפני השופטת כמי שמעיקה על הדיונים, ואם אצטך לבחור אחת או שתיים מהן לעדות, אסתכן בכך שאותה עדה תגלגל את האחריות לחברתה. אילן טל, בעל המכון, בכלל לא נטל אחריות מקצועית על הדו"ח שיוצר במשרדו, כך שאין לי בעל מקצוע אחד שהאחריות המקצועית על הדו"ח מוטלת עליו.

39. בנוסף, כפי שניתן לראות, אותן עובדות במכון אינן מגישות קו"ח, אינן מפרטות מי הן, מה היקף השכלתן, מנין המומחיות והכישורים הנדרשים, היכן רכשו השכלתם ובאיזה תחום, ויכול בהחלט להיות מצב בו מדובר בעבודת האבחון הראשונה של המומחית, מבלי שההורים בכלל יודעים אם מדובר בטירונית או במומחית בעלת ניסיון.

40. המומחית יכולה גם להיות פרילנסרית שאין לה קשרי עבודה מקצועיים עם המכון, מה שמייצר חוסר אחידות בסוגי האבחונים לא רק בין המכון למכונים אחרים, אלא גם בתוך המכון עצמו.

41. כך למשל ידוע לי שבתיק הגירה מסוים, הוטל על מכון טריאסט שריג לתת חוות דעת להגירה, ורק במהלך הערעור התברר שהיה מדובר בחוות הדעת הראשונה בתחום ההגירה שאותו מכון אי פעם הגיש. גם שם הובאה פרילנסרית מבחוץ, שאינה קשורה למכון, אלא בלאו סוסנוסקי.

42. כך למשל התאפשר לפסיכיאטרית בשם גרציאלה כרמון, שהייתה בפשיטת רגל וזקוקה נואשות לכסף, לכתוב חוות דעת על גבר שהוא מסוכן לילדיו, מבלי שאי פעם ראתה אותו, בשל נואשותה לכסף (11.2013).

43. במקרה אחר, נתפשה פסיכיאטרית, אירינה חייטוביץ, שנתבקשה לחוות דעה על אמא, מאיימת על אותה אמא שאם לא תשלם 500 ₪, תדווח עליה דיווח שלילי למשרד הרווחה, ו"יקחו ממנה את הילדים".

44. יצוין שעד לפני כשנה, מי שקיבל את רוב המינויים הוא דר' מרדכי שרי ממכון שלם, וזאת למרות שהוא הורשע במתן טיפולים ארוטיים למטופלת. היות וההורה הוא לקוח שבוי, גם מי שנחשף לעובדה שדר' שרי הורשע במתן טיפולים ארוטיים, אף אחד איננו מעיז להתנגד, שכן התנגדות "עולה ביוקר" במחיר של הכפשות בחוות הדעת הסופית עצמה. כך קורה גם למי שמתווכח על המחיר.

עושיק לעומת תעריפי חשכ"ל

45. למרות העלויות הניכרות המוטלות על ההורים, משרד הרווחה עצמו משלם למומחים כאלו תעריף חשכ"ל בסך של 1,266 ₪ לפסיכולוג, 1,483 ₪ למומחה, ו 1,660 ₪ למומחה בכיר לצורך אותו מבחן ממש.

46. אילו משרד הרווחה היה שוכר את שירותי המכון לפי תעריף חשכ"ל, וגובה מההורים, ההורים היו חוסכים עשרות אלפי שקלים.

ראו תעריף חשכ"ל "תעריפי התקשרות עם נותני שירות חיצוניים" הוראה 13.9.2, מהדורה 05, מיום 1.9.2012. נספח "14".

47. למעשה מה שקורה בשטח הוא עושיק של ההורים בחסות בתי המשפט למשפחה והרווחה, שכן במקרים הנדירים שכן יש צורך לאבחן הפרעה פסיכיאטרית, יכול משרד הרווחה למנוע את העושיק ע"י שכירת המומחה בתעריפי חשכ"ל, וגבייתו מההורים.

48. רק לפני שנתיים כאשר הוגשה העתירה הראשונה בנושא, דובר שם על מחירים של 15,000 ₪ עד 20,000 ₪, וכעת המחירים תפחו ל 30,000 ₪, כפי שניתן לראות מהדרישה שהוצבה לי.

49. עלויות אלה פוגעות בזכות הגישה לערכאות, ומדרדרות אותי לפת לחם, שכן אינני יודעת מהיכן אוכל לגייס את דמי העדות.

זיהום המבחנים באמצעות מידע מוקדם

50. דווקא בענייני נתנה כבי' השופטת הוראה כי המכון לא ייחשף לכתבי הטענות. לכאורה הוראה זו נועדה לשמור על ניקיון הבדיקה מפני מידע מקדים, ומשוא פנים על סמך התרשמויות של בעלי מקצוע מדיסציפלינות אחרות, אולם כפי שניתן לראות דר' אילן טל עקף את ההוראה השיפוטית, כאשר ביקש מהאב את התסקירים וחומרי הרקע הרפואיים והסוציאליים (נספח " ").

51. בהכרח החומרים הסוציאליים כוללים את אותן טענות שהמכון לא היה אמור היה להיחשף אליהן, שכן מה שסיפרו הצדדים לפקידת הסעד והיא העלתה על הכתב מהווה העלאת גירה של הטענות שבכתבי הטענות שנאסר על המכון לראות.

52. כך נעשה במקרה שלי וכך נעשה במקרים אין ספור של חבריי וחברותיי, הורים אחרים ובתיקים אחרים.

53. אם לא די בכך, המכון הוציא לבית הספר שאלון על הילד. ראו נספח "15".

54. שאלון זה מתחזה להיות כלי לאיסוף מידע תמים על הילד, אולם למעשה הוא נועד לשרת את המאבחנת כדי שלא תיתפס אחר כך בשגיאות גסות שלא מתיישבות עם המציאות בשטח, וכך תוכל לנטרל מראש מוקשים בהערכתה המקצועית.

זיהום המבחנים באמצעות מאבחנת שהיא עו"ס

55. במכתב הראשוני נכתב שמי שיאבחנו הן יעל סגל (פסיכיאטרית), ענבל חזקיה (פסיכולוגית) וריקי פינצי דותן (עו"ס). מי שחתומות על הדו"ח הן יעל סגל, וריקי פינצי דותן שהיא עו"ס. בעל המכון אילן טל אפילו לא טרח לחתום על הדו"ח.

56. בדו"ח עצמו כתוב כי "הונחו לפנינו... תסקיריהן של עו"ס לסד"מ (מירה טנאי וענת בנאור) מעיריית גבעתיים מ 8.11.2011, 28.10.2011, ו 6.6.2012. כלומר התסקיר האחרון הוא מלפני שנתיים.

57. השימוש בעו"ס לצורך אבחונים, מבלי שניתן להבחין בדיוק מה תרומתה של הפסיכיאטרית ומה תרומתה של העו"ס, גרם לכך שזהו איננו אבחון פסיכו-דיאגנוסטי טהור נטו, אלא מעין שעטנו של דיסציפלינות, וכידוע, מקצוע העו"ס בנוי על התרשמויות ואינטואיציות, ואין זה מקצוע מדעי.

חוסר אחידות במבחנים

58. על פי חוות הדעת עצמה ערכו סגל ופינצי דותן, בדיקה קלינית לקטין" (לא ידוע מאיזה סוג), 2 בדיקות אינטראקציה (אב-קטין, אם-קטין), אבחון פסיכו דיאגנוסטי לאב ע"י ענבל חזקיה חלפון, ואבחון פסיכו דיאגנוסטי לקטין ע"י מרין ליבמן. שתיהן בכלל לא חתמו על הדו"ח.

59. כפי שניתן לראות מהדו"ח, המומחיות בכלל לא טרחו לפרט אילו מבדקים נערכו? האם בוצע מבחן רורשאך? מבחן משכל כמו וכסלר למבוגרים? מבחני אישיות כמו TAT למבוגרים או 2-MMPI? אם הקטין אובחן בוכלר, בנדר או מבחני ציורים? האם היה דיבוב לקטין? מבחן פרנקל בר אילן? נראה כי המאבחנות בכוונה סירבו לפרט אילו מבחנים עשו, כדי להקל על עצמן בשעת החקירה הנגדית.

60. לא ניתן לדעת האם המומחיות הללו ביצעו את המקובל בשוק, כולו או חלקו, והאם החמיצו או דילגו של משהו.

61. הסתרת חומרי הגלם מההורים, ואי דיווח להורים מהם המבחנים הקונקרטיים שבוצעו מהווה פגיעה אנושה בזכויות הדיוניות שלי לחקר האמת המקצועית שמאחורי אותו דו"ח.

המלצות על סמך אבחון להורה אחד

62. כפי שניתן לראות מהדו"ח, ניתנה המלצה למשמורת אב על סמך אבחון של האב בלבד. מדובר ב faux pas מקצועי שלא ניתן לסלוח עליו. גם אם השופטת אישרה לאבחן רק הורה אחד, השופטת עצמה איננה בעלת המקצוע, ואי אפשר לאבחן הורה אחד, כאשר מכריזים מי מבין שני ההורים הוא ההורה המועדף.

נקמות אישיות של המכון

63. מקרה זה ממחיש כיצד להוט בעל המכון שלא לאבד מכרה זהב של 30,000 ₪, גם במחיר של פגיעה בפרטיותי ואף איום והפחדה הן פיסית (עת שלחו בריון לנקוש באגרופים על דלתי) וגם בסגנון מכתביהם לבית המשפט, כאשר באצטלה של "בקשה להוראות" המומחים מרעילים את דעתה של השופטת, כאשר גולת הכותרת הייתה שהשופטת המליצה לאנשי המכון להגיש תלונה במשטרה. כיצד אם כן יכולים בעלי המכון להתעלות על עצמם, ולתגבר על האיבה שפיתחו נגד מי שמעט הצליחה לחמוס מהם 30,000 ₪?
64. בסופו של דבר אם לא הצליח המכון לגרום לאבחון מרצון, לא היה מקום לשום הבעת דעה שאיננה מבוססת על הערכה פסיכו-דיאגנוסטית, ולכן כל התייחסות כלפיי בדו"ח מהווה הוצאת דיבה, איננה אלא הכפשות ילדותיות שאין להן כל קשר למה שנתבקשו לבדוק.

העמדת הקטין בקונפליקט בין ההורים

65. מהדו"ח ניתן לראות שעצם הזמנת הקטין למבדקים הללו גרמה לקטין טראומה, שכן הוא נאלץ להיקרע מבפנים בין שני הוריו. לטעמי, עצם ביצוע המבחן מהווה התעללות בקטינים, שכן הם יודעים שכל מילה שיאמרו בעד הורה אחד, תשמש נגד ההורה האחר, וברור שכן נקלע לעין הסערה, והמומחיות אף החריפו אותה.
66. ניתן לראות בדו"ח כי המומחיות דיבבו את הקטין לבחור בין שני ההורים: אצל מי יותר כיף לו? או מתי אמא כועסת. הקטין שנכנס לבדיקה "במצב רוח טוב" הפך ל"חסר שקט" באמצע הבדיקה כשהאמא אמרה "תן לי נשיקה". בעמ' 8 הן אפילו מתארות את המצוקה שהן עצמן גרמו לו: "ניצפו מוסחות וחוסר שקט, אשר התבטא בתזוזה בכסא, קושי לשבת במקום, גלישה לרצפה, השתרעות על השולחן... צורך לחזור על שאלות כדי שיצליח לחשוב נכון". מדברים אלה משתמע שהמאבחנות הציקו לו, ונדנדו לו.
67. אני חשה שהמבחן היה מיותר לחלוטין ומצער אותי שהקטין נאלץ להיחשף לשאלות חודרניות של מדובבות כאשר ברור לו שתשובותיו עלולות לאכזב את הוריו.

68. בדרך כלל האם היא זו שמביאה את הילד למכון, ונטען שיוצא שהאינטראקציה מוטה לטובת נשים. במקרה שלי, האב הביא את הילד למכון, והתוצאה היא שהמאבחנות דלו מהילד ביטויים ש"לטובת האב". כך או אחרת, לא ייתכן שמבחן כה חורף גורלות ישען על פליטות פה של ילד המוטות לטובת מי שהביא אותו אל המכון, והייתה לו גישה פיסית למוח והרגשות של הילד בדיוק באותו מרטע זמן כה קריטי.

הדרכות וטיפול המשך

69. כפי שהתריע העותר הקודם, גיא שמיר, גם כאן המומחיות ממליצות על אין ספור סוגים של טיפולים והדרכות, ובמקרה זה נראה שאין להן כל קשר ליכולות הוריות. כך למשל, בן זוגי לשעבר, שהוא עו"ד מצליח במקצועו, קיבל המלצות "להמשך בירוא אבחנתי עם תשומת לב להשערות האבחנתיות העולות מאבחון זה, ופסיכותרפיה להרגעת הלחץ המצבי, פיתוח כישורים בין אישיים, הגברת מודעות לחלקים רגשיים, ופיתוח מנגנוני הגנה.

70. כבר מהמילים "השערות אבחנתיות" המיוחסות לבן זוגי לשעבר, ברור לי שהדו"ח איננו שווה שום דבר. שילמנו 30,000 ₪ עבור חוות דעת שהיא בסך הכול "השערות אבחנתיות", ועדיין בן זוגי לשעבר צריך "המשך בירור אבחנתי"? אם כך מה התועלת בהשערות האלה?
71. כמו כן, ההמלצות שניתנו לו לקבל תרפיה, עם כל הכבוד, לא קשורות בכלל לכישוריו כהורה, אלא לביישנותו הטבעית בחברה, ומול נשים אחרות, (להבדיל מהשתלחותו הפראית כאשר הוא מתפקד כעו"ד). אלו אבחנות טפלות שהוא איננו זקוק למומחית שתגיד לו שהוא זקוק לשיחות נפש עם מטפלת כלשהי.

72. אם בן הזוג לשעבר סבל מ"חוסר יכולת להעמיק קשרים לרמה יותר אינטימית" כפי שכותבות המאבחנות, יכול היה כבר מזמן לגשת לתרפיסטית כלבבו, ולכן ה"ממצאים הגדולים" שיש לו בעיות של העמקת קשרים אינטימיים לבטח לא שווים 30,000 ₪.

73. גם לקטין הומלץ "טיפול רגשי", "לבחון קשר וריכוז", "לסייע בריפוי בעיסוק", "לשלב בשעות שילוב", "להושיבו בקדמת הכיתה", "להפחית משימות העתקה". שוב פעם, עם כל

הכבוד הראוי המומחיות אינן "מגלות את אמריקה". מדובר בילד עם צרכים מיוחדים (PDD) אשר מטופל באין ספור סוגים של טיפולים, והכול ידוע. רק רופאים מיוחדים רשאים לאבחן ילדי PDD.

74. לסיום אציין כי אכן מדובר בבדיקה מזיקה, מיותרת, אשר גורמת לקטין שניצב בתווך קונפליקט זהויות וטראומה. לא הייתה כל הצדקה להטיל את ההוצאות הללו על הצדדים, במיוחד לאור קיום התעריף הקולקטיבי של החשכ"ל. את כל המקטעים הסיפוריים שבחוות הדעת, ניתן "לספר" ישירות לשופטת ובפוף לדיני ראיות, מבלי לשלם עבור מתווכים שיעלו על הכתב סיפורים. היווהה של שתי המומחיות החתומות על הדו"ח ניכרת לעין, כאשר הן ממליצות לבן הזוג לשעבר תרפיה לצורכי קשרים אינטימיים ללא כל קשר למסוגלות הורית, ולקטין ממליצים המלצות המתייחסות למוגבלותו כאוטיסט, ולא המלצות המיועדות לילד שההורות של הוריו עומדת בסימן שאלה. הן כותבות כאילו לא מדובר בקטין שמלווה בקלינאי תקשורת ומטפחים שונים למיניהם מזה שנים. במקרה זה חטאו המומחיות בכך שעירבו בין דיסציפלינות הפסיכו-דיאגנוסטיקה והעבודה הסוציאלית מבלי שנתבקשו לכך, וכן חטאו למקצוע בכך שהתיימרו "להגניב" אבחונים עלי בדלת האחורית הן בחוות הדעת והן במכתבים לשופטת, וזאת כאשר הם מודים שלא התאפשר להם לאבחן אותי.

75. אם לא די בכך, משרד הרווחה יכול היה לדאוג שהעלות תוגבל לטווח של 1,500 ₪ (תעריפי חשכ"ל) מבלי למוטט כלכלית את שני ההורים. חוסר התועלת של מבחן זה, לרבות הדברים אשר כתובים בדו"ח שניט מחייבים ביטול גורף של כל השימוש במבחנים אלו בכל בתי המשפט למשפחה בסכסוכי משמורת והסדרי ראייה.

76. כעת אני ניצבת בפני מתח רב, וסכנה של אובדן היחסים עם בני, לרבות סכנת ניכור הורי, היה ויתאפשר לכ' השופטת להתייחס לדו"ח מהסוג הזה.

77. אני מקווה שבעתירתי זו ייצגתי נאמנה את כלל האינטרסים של ההורים בסכסוכי גירושין.

78. אם לא יעוכב השימוש בדו"ח עד לביור מהימנות השימוש בו, לאור דו"ח שניט, והאמור לעיל, ייגרם לי נזק בלתי הפיך.

79. זה שמי, זו חתימתי ותוכן תצהירי - אמת.

נרית יעקובסון, עותרת

אישור

הנני מאשר בזה כי ביום 12/03/2013 הופיע בפני, עו"ד, במשרדי שברחוב גב' נרית יעקובסון שזיהתה עצמה על-ידי ת"ז שמספרה , ולאחר שהזהרתיה כי עליה להצהיר את האמת בלבד וכי תהיה צפויה לעונשים הקבועים בחוק אם לא תעשה כן, אישרה את נכונות הצהרתה דלעיל וחתמה עליה.

עו"ד